

3. Руководство учителя по синдрому Аспергера. – Режим доступа: <http://www.aspergers.ru/node/156>. - Название с экрана.
4. Хіля, А.В. Виховання у дітей з функціональними обмеженнями ціннісного ставлення до життя засобами арт-терапії [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Хіля Анна Вікторівна ; Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. - Вінниця, 2017. - 339 с.
5. Шрамм, Р. Детский аутизм и АВА: АВА (Applied Behavior Analysis) : терапия, основанная на методах прикладного анализа поведения / Роберт Шрамм, пер.с англ. З. Измаиловой-Камар; науч. ред. С. Анисимова. – Екатеринбург : Рама Паблишинг, 2013. – 208 с.

**УДК: 37.011.3-061:316-322**

## **ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОНТЕРСЬКИХ ЗАГОНІВ ЯК НАПРЯМОК РОБОТИ ПЕДАГОГА-ОРГАНІЗАТОРА**

*Кузнєцова Людмила, викладач-методист вищої категорії  
Барський гуманітарно-педагогічний коледж  
імені Михайла Грушевського (Україна)*

## **PRACTICE OF VOLUNTEER UNITS AS A DIRECTION OF WORK OF PEDAGOGUE-ORGANIZER**

*Kuznietsova Liudmyla, teacher-methodologist of the highest category  
Bar Humanitarian Pedagogical named after Hrushevsky (Ukraine)*

***Анотація.** У статті окреслено науково-педагогічні засади діяльності волонтерських загонів як напрямок роботи педагога-організатора, описано досвід роботи волонтерського загону «Дзвіночок», до складу якого входять студенти Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені М. Грушевського- майбутні педагоги-організатори.*

***Ключові слова:** Волонтерська діяльність, соціальна активність, люди з інвалідністю, розвиток особистості.*

***Abstract.** the article outlines the scientific and pedagogical activities principles of volunteer units as a direction of work of a teacher-organizer. It describes the experience of a volunteer unit «Dzvinochok» which consists of future pedagogue-organizers, students of the Bar Humanitarian Pedagogical Hrushevsky College.*

***Keywords:** Volunteer activities, social activity, people with disabilities, personality development.*

В Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді зазначається, що «Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, європоцентричність, пробудження громадянської і громадської ініціативи, виникнення різних громадських рухів, розповсюдження волонтерської діяльності, які накладаються на технологічну і комунікативну глобалізацію, міграційні зміни всередині суспільства, ідентифікаційні і реідентифікаційні процеси в особистісному розвитку кожного українця, відбуваються на тлі сплеску інтересу і прояву патріотичних почуттів і нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу» [1, с. 19].

Сучасна ситуація в Україні характеризується соціально-психологічною, економічною нестабільністю, зниженням рівня життя більшості населення, девальвацією моральних норм і цінностей у суспільстві, зростанням злочинності і насильства. Соціально-психологічні проблеми в Україні відобразились на психологічному самопочутті різних верств населення. Ще більш відчутно визначились категорії людей, які потребують соціально-психологічної допомоги. Передусім, це молоді люди без жодного заняття, дорослі, безробітні, діти, які не отримують потрібної уваги з боку батьків або не мають батьків, пенсіонери, інваліди та інші. На сучасному етапі розвитку нашої країни висококваліфікованих психологів та соціальних працівників в Україні не вистачає. Щоб вирішити дану проблему, необхідно, по-перше, вивчити реальні потреби різних верств населення, по-друге, визначити, апробувати та поширити методики соціально-психологічної роботи, які допоможуть у реалізації цих проблем, по-третє, потрібна підготовка висококваліфікованих спеціалістів, здатних професійно впроваджувати розроблені концепції програми соціально-психологічної роботи [2, с. 6].

Зараз волонтерство – потужний соціально-суспільний рух, спроможний прийняти на себе частину повноважень державних соціальних установ. У західних країнах левову частину тієї роботи, яку у нас виконують державні соціальні працівники, виконують саме волонтери.

Волонтерство є однією з форм соціальної активності, де людина може реалізувати себе як особистість.

Основи волонтерства закладено англійцем Т.Мором, французом А.Дюнаном та ін. Сучасний стан та особливості статуту волонтерського руху досліджували вчені різних країн: М. Бонстанджогло, Р. Колосова, М. Фурлан, К. Хаджи-Міцева, Г. Чейнен, О. Щекова, Д. Єберлі та інші. В узагальненні вітчизняного досвіду волонтерства можна виокремити праці О. Главник, О. Карпенко, Г. Крапівіної, Т. Лях, І. Пінчук та ін.

Окремі аспекти діяльності волонтерів розкриті в працях вітчизняних науковців. Так, у роботах І. Зверевої, С. Харченка обґрунтовано роль волонтерства як складової соціально-педагогічної роботи з молоддю. У дослідженнях О. Безпалько, Р. Вайноли, Н. Заверико, А. Капської розкрито технології залучення та підготовки молоді до волонтерської діяльності. Особливості роботи волонтерів у центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді висвітлено у роботах Н. Романової, С. Толстоухової. Як складову соціально-педагогічної діяльності молодіжних організацій обґрунтовано волонтерство в працях Ю. Поліщука. Організації волонтерської роботи

майбутніх соціальних педагогів в умовах вищого навчального закладу присвячені дослідження З. Бондаренко.

Одним із шляхів професійного та особистісного становлення майбутнього педагога є його участь у волонтерському русі.

Поширення волонтерського руху серед студентів вищих педагогічних закладів сприятиме професійному та моральному становленню майбутнього педагога.

Мета статті: теоретичне обґрунтування, вивчення шляхів, методів, засобів, форм волонтерської роботи як засобу всебічного розвитку та виховання школярів.

Для України, як і для всього світу, волонтерство є актуальним і важливим. По-перше, це ефективний спосіб вирішувати складні проблеми окремої людини, суспільства і навколишнього середовища. По-друге, волонтерство привносить у соціальну сферу, як правило, нові творчі та сміливі ідеї щодо вирішення найгостріших і найскладніших проблем. По-третє, це спосіб, за допомогою якого кожний представник суспільства може брати участь в процесі підвищення якості життя. По-четверте, це механізм, за допомогою якого люди можуть просто адресувати свої проблеми тим, хто здатний їх вирішити.

Найбільш активно соціальну роботу з дітьми та молоддю проводять волонтери дитячих (19%), жіночих (12%), молодіжних (12%) організацій та організацій що займаються соціальною роботою з інвалідами (18%). Вся соціальна робота виконується на волонтерських засадах.

Від часів незалежності України державою видано низку нормативно-законодавчих актів щодо підтримки та розвитку волонтерського руху. Зокрема: Закони України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» (від 21.06.2001 р., № 2558-III), «Про соціальні послуги» (від 19.06.2003 р., № 966-IV), «Про загальну державну програму підтримки молоді на 2004–2008 роки» (від 18.11.2003 р., № 1281-IV), «Про волонтерську діяльність» (від 19.04.2011 р., № 3236-VI); Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг» (від 10.12.2003 р., № 1895); Розпорядження Президента України «Про організацію проведення в Україні в 2001 році Міжнародного року волонтерів» (від 22.03.2001 р., № 67/2001 р.), Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про утворення Координаційної ради з питань розвитку та підтримки волонтерського руху» (від 23.04.2003 р., № 225-р). Це свідчить про визнання суспільством значущості волонтерської діяльності.

У статті 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» зазначається, що волонтерська діяльність – це добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги [3, с. 26]. Становлення волонтерського руху в Україні сьогодні відбувається за кількома основними напрямками, які мають такі особливості:

1) добровільна безкоштовна робота волонтерів у громадських та некомерційних організаціях – надання допомоги різним категоріям населення у будь-яких видах діяльності, навчання, розвитку. Таке спрямування діяльності волонтерів будь-якого віку сприяє їх творчій та соціальній самореалізації, саморозвитку та самоспостереженню;

2) добровільна систематична або епізодична допомога державним установам реалізовувати соціальну політику – допомога освітянським (шкільним та позашкільним) закладам у навчально-виховній роботі, установам соціального забезпечення в роботі з дітьми та молоддю з особливими потребами та людьми похилого віку;

3) волонтерська діяльність є наслідком творчого саморозвитку, навчання інших тому, що сам добре знаєш, але ця діяльність не є професійною;

4) педагогічно спрямована волонтерська діяльність, по суті, виступає і механізмом розвитку особистості, її соціалізації і духовного становлення. Цей напрямок розвивається в дитячих та молодіжних об'єднаннях (метою їх створення є суспільно корисна діяльність), в різних групах при ЦССМ[1, с.17].

Якщо суспільство, зокрема сім'я, школа не пропонують підліткові повноцінної заміни у контексті задоволення базових потреб особистості (насамперед: уваги, визнання, поваги, розуміння) – він віддає перевагу неформальній групі, досить часто з асоціальною орієнтацією, навіть якщо і не буде мати там особливого авторитету. Школа має великий виховний потенціал, щоб не допустити до такої деструкції. Одним із шляхів позитивної самореалізації школяра може бути його залучення до суспільно-корисної праці, вмотивованої діяльності на користь інших, що неминуче сприятиме позитивній самозміні і його особистості [4, с. 56].

Волонтерська діяльність серед учнівської молоді буде успішною, якщо:

- пропагувати волонтерський рух на всіх рівнях в суспільстві;
- грамотно проводити навчання серед волонтерів;
- створювати правильну мотивацію волонтерської діяльності.

Школа має великий виховний потенціал, щоб не допустити до такої деструкції. Одним із шляхів позитивної самореалізації школяра може бути його

залучення до суспільно-корисної праці, вмотивованої діяльності на користь інших, що неминуче сприятиме позитивній самооцінці і його особистості [2, с.71].

Аналіз матеріалів обласних ЦССМ дозволив виявити основні напрями роботи добровільних помічників:

1. Соціально-реабілітаційна робота, попередження та подолання негативних явищ у молодіжному середовищі.

- робота з молоддю, схильною до асоціальної поведінки;
- профілактика та подолання вживання алкогольних напоїв;
- профілактика та запобігання тютюнопалінню;
- профілактика та запобігання вживанню наркотичних речовин;
- профілактика хвороб, що передаються статевим шляхом та ВІЛ/СНІДу;
- підтримка дітей та підлітків, що постраждали від морального, фізичного, сексуального насильства;
- підтримка дітей та молоді, що перебувають у кризовому стані;
- соціальна робота з «дітьми вулиці» [1, с.43].

Волонтерська діяльність в Україні стає масовою і дозволяє говорити про неї як про суспільне явище. Волонтери важливі для кожного суспільства, тому що вони працюють безкорисливо, показуючи цим суспільству, що в житті є речі більш цінні, ніж отримання матеріальної винагороди.

У сучасних умовах все глибше потрібне усвідомлення громадськістю, державними органами важливості оптимізації різноманітних аспектів соціального розвитку. Соціальні проблеми мають неухильно розв'язуватись, успіх намічених змін залежатиме від кваліфікації працівників зайнятих соціальним обслуговуванням і захистом, що передбачає відповідну підготовку кадрів. Формування великого руху добровольців є одним з важливих шляхів до продуктивної соціальної роботи в будь-якій державі.

Головною проблемою волонтерського руху в Україні залишаються передусім труднощі організації волонтерської діяльності. Організаторам волонтерського руху потрібно не тільки ознайомитись з історією руху в інших країнах, організувати роботу і контроль, навчитися складати робочі плани і ставити завдання для волонтерів, а й завжди враховувати думку і досвід самих добровільних помічників.

#### Список використаних джерел:

1. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку – К.: Академпрес, 1999. – 112 с.
2. Грига І. Чинники виникнення психологічних проблем у волонтерів та шляхи оптимізації їхньої роботи / І. Грига, О. Бриджовата // Національний ун-т «Києво-Могилянська академія». Наукові записки. – К., 1999. – Т.7.:

Політологія, соціологія. – С. 67-79.

3. Закон України про волонтерську діяльність (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 42, ст. 435).

4. Івченко Н. М. Особливості розвитку волонтерського руху в Україні / Н.М.Івченко. – К.: ВГЦ «Волонтер», 2011. – 250 с.

5. Концепція національного виховання // Рідна школа. – 1995.

**УДК: 378.016:[ 159.943.75:373.3.011.3-052]**

## **ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ЛІВОРУКИМИ ШКОЛЯРАМИ**

*Лапшина Ірина, кандидат педагогічних наук, доцент Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*

### **READINESS OF THE FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR TRAINING THE LEFT-HANDED PUPILS**

*Lapshyna Iryna, Candidate of Pedagogic Sciences (Ph. D.)  
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)*

**Анотація.** У статті розглядається питання підвищення мотивації студентів закладів вищої педагогічної освіти до освітньої діяльності з ліворукими школярами, аналізуються компоненти підготовки майбутніх фахівців до здійснення індивідуального підходу до дітей на уроках мовно-літературної галузі.

**Ключові слова:** професійна підготовка майбутніх педагогів, учитель початкової школи, ліворукі школярі, готовність до освітньої діяльності з ліворукими школярами.

**Abstract.** The author dwells on the matter of increasing the motivation of higher pedagogical institutions' students for training the left-handed pupils. Some components of the future specialists training for implementation individual approach to the left-handed children at the language and literature lessons have been also analyzed in the article.

**Key-words:** future teachers' professional training, primary school teacher, left-handed pupils, readiness for training the left-handed pupils.

Проект реформування середньої освіти «Нова українська школа», що реалізується Міністерством освіти і науки України, провідними засадами оновлення системи освіти визначають орієнтир її змісту на компетентності для життя, створення умов якісної освіти для успішної самореалізації молоді в суспільстві. З цією метою суттєвих змін зазнає передусім початкова освіта. На першому її циклі – адаптаційно-ігровому – передбачено, що «школа буде працювати на засадах особистісно орієнтованої моделі освіти. У рамках цієї моделі школа максимально враховує здібності, потреби та інтереси кожної дитини, на практиці реалізовуючи принцип дитиноцентризму» [3, с.19].